

ALFACA II

Unapređenje smještaja i zaštite djece bez pratnje
kroz strukturirano povećanje kvalitete i broja
udomiteljskih obitelji

IZVJEŠĆE ZA HRVATSKU

**Stanje u području obiteljske skrbi za
djecu bez pratnje**

ALFACA II

IZVJEŠĆE ZA HRVATSKU

Stanje u području obiteljske skrbi za djecu bez pratnje

© Nidos & Centar za nestalu i zlostavljano djecu, Svibanj, 2019
Izdavač: Stichting Nidos, Maliebaan 99, 3581 CH Utrecht, The Netherlands
Autor: Dubravka Marušić

Ovo izvješće o zemlji objavljeno je u sklopu projekta ALFACA II (veljača 2018. - srpanj 2019.). Njegov cilj je uspostavljanje održive obiteljske skrbi u Belgiji, Hrvatskoj, Cipru, Grčkoj i Italiji.

Sadržaj ovog izvješća predstavlja samo stavove autora i njihova je isključiva odgovornost. Europska komisija ne prihvaća nikakvu odgovornost za uporabu informacija koje sadrži.

Co-funded by the
REC Programme of
the European Union

Sadržaj

Sadržaj	3
SAŽETAK.....	4
RAZVOJ OD "ALFACA I" PROJEKTA	5
1. STANJE OBITELJSKE SKRBI U HRVATSKOJ	7
1.1 Trenutni nacionalni kontekst.....	7
1.2 Opća obilježja udomiteljstva	9
1.3 SWOT analiza	10
1.4 Središnje točke	12
1.5 Dobre prakse u Hrvatskoj.....	12
1.6 Poteškoće u vezi s daljnjom primjenom udomiteljstva	14
1.7 Prakse koje je potrebno razviti	15
1.8 Sudjelovanje djece kao dio situacijske analize	17
2. PREPORUKE	18
3. AKCIJSKI PLAN	19
4. PLAN ŠIRENJA INFORMACIJA.....	20
DODATAK.....	21
Alfaca trening u Hrvatskoj.....	21

SAŽETAK

Razvoj multisektorskog i multidisciplinarnog pristupa zaštiti djece bez pratnje u Hrvatskoj započeo je prije više od 20 godina. Prihvat djece bez pratnje u dobi od 15 do 18 godina osiguravaju ustanove socijalne skrbi za djecu s problemima u ponašanju te za djeca mlađu od 15 godina, u domovima za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi. Prema Obiteljskom zakonu, djeci bez pratnje osigurava se podrška posebnog skrbnika kojeg imenuje mjesno nadležni centar za socijalnu skrb. U rujnu 2018. godine Vlada Republike Hrvatske usvojila je novi Protokol o postupanju s djecom bez pratnje kako bi se poboljšala razina međuresorne koordinacije i usklađivanje pojedinih usluga, s ciljem što boljeg zadovoljavanja potreba djece.

Oko 30 djece bez pratnje smješteno je mjesečno u 12 ustanova socijalne skrbi koje se nalaze diljem Hrvatske. Osim smještajnih kapaciteta, to također zahtijeva dostupnost posebnih skrbnika i prevoditelja, zdravstvenih usluga i uključivanje u obrazovanje i druge usluge usmjerene na integraciju djece, ovisno o njihovom pravnom statusu. Djeca bez pratnje starija od 16 godina mogu se smjestiti i u prihvatne centre za tražitelje međunarodne zaštite u Zagrebu (glavnom gradu Hrvatske) i Kutini (oko 50 km od Zagreba).

Razvijen je širok formalni okvir za rad s djecom bez pratnje kroz različite propise. Ovaj okvir osigurava smještaj u ustanovama socijalne skrbi, imenovanje skrbnika, pružanje zdravstvene skrbi, učenje hrvatskog jezika, podršku prevoditelja, postupke spajanja obitelji i komunikaciju s primarnom obitelji. Međutim, sustav skrbi za djecu bez pratnje i dalje je fragmentiran i nedosljedan te je stoga teško osigurati dostupnost svih potrebnih usluga za djecu bez pratnje u svim dijelovima Hrvatske. Štoviše, trenutna praksa smještaja djece bez pratnje u ustanove socijalne skrbi za djecu s problemima u ponašanju potpuno je neprimjerena.

Smještaj djece bez pratnje u udomiteljske obitelji još nije uspostavljen. Međutim, nedavno su razvijene razne pozitivne inicijative i resursi. Detaljan opis dobre prakse i poteškoća u hrvatskom sustavu skrbi za djecu bez pratnje prikazan je u ovom izvješću. Temelji se na situacijskoj analizi koja je dala dublji uvid u trenutno stanje na području obiteljske skrbi u Hrvatskoj.

U skladu s rezultatima ove analize, istaknute su preporuke na nacionalnoj/razini politika, kao i na horizontalnoj razini svakodnevne prakse.

Budući da je od najveće važnosti poduzeti mjere i imati dovoljno sredstava za daljnji razvoj svih aspekata zaštite djece bez pratnje, posebice smještaja u obitelji, kratkoročni akcijski plan opisuje aktivnosti koje bi mogle pridonijeti daljnjoj provedbi održivog razvoja udomiteljstva za djecu bez pratnje u Hrvatskoj.

RAZVOJ OD “ALFACA I” PROJEKTA

Republika Hrvatska je nezaobilazna zemlja na ruti migranata/izbjeglica iz nekoliko azijskih i afričkih zemalja i njihovog kretanja prema zapadnoeuropskim zemljama. Kao što je to bio slučaj zadnjih 20 godina, percepcija Hrvatske kao tranzitne zemlje i dalje je glavno obilježje hrvatske uloge u europskom kontekstu.

Kada je riječ o dostupnim uslugama za djecu bez pratnje, tijekom posljednje tri godine dogodilo se nekoliko pozitivnih promjena, uglavnom u području podizanja svijesti i obuke za profesionalce koji rade s djecom bez pratnje. Iako je ovo dobar početak, to još uvijek nije dovoljno. Očito je potrebno uložiti mnogo više napora kako bi se primijenila sva znanja, vještine i dobre prakse u direktnom radu s djecom bez pratnje.

Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku nadležno je tijelo za osiguranje odgovarajućeg smještaja i skrbništva za djecu bez pratnje. Prihvat i smještaj djece bez pratnje reguliran je Zakonom o socijalnoj skrbi. Prema članku 21. ovog Zakona, dijete bez pratnje koje se nalazi izvan mjesta prebivališta bez roditelja ili druge odrasle osobe odgovorne za njega, kao i strano dijete koje se nalazi na teritoriju Republike Hrvatske bez roditelja ili druge odrasle, za njega odgovorne osobe, korisnik je prava i usluga socijalne skrbi. Detaljni postupci, odgovornosti, dužnosti i pravila za međuresornu suradnju u sustavu skrbi za djecu bez pratnje prvi put su regulirani Protokolom o postupanju prema djeci bez pratnje, koji je hrvatska Vlada usvojila u srpnju 2013. godine.

Prema tom dokumentu, dijete bez pratnje mlađe od 14 godina može se smjestiti u dom za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi. Djeca starija od 14 godina mogu se smjestiti u domove za djecu s problemima u ponašanju, a djeca od 16 godina i starija koja traže azil mogu se smjestiti ili u domove socijalne skrbi ili u prihvatne centre za tražitelje azila (ako je to u njihovom najboljem stanju interesu). Ako su djeca bez pratnje identificirana kao žrtva trgovanja ljudima od strane nadležnih policijskih službenika, bit će smješteni u sklonište za djecu koja su žrtve trgovanja ljudima.

Ministarstvo unutarnjih poslova odgovorno je za migrante, kontrolu granica i postupke međunarodne zaštite koji se odnose na cjelokupnu populaciju migranata/izbjeglica u Hrvatskoj. U skladu s tim, Ministarstvo unutarnjih poslova vodi dvije vrste institucija: prihvatni centar za tražitelje međunarodne zaštite (jedan objekt u Zagrebu i drugi u Kutini) i Prihvatni centar za ilegalne migrante Ježevo (zatvoreni centar). Nadležnosti Ministarstva regulirane su Zakonom o međunarodnoj i privremenoj zaštiti i Zakonom o strancima. Prema tim propisima, dijete bez pratnje može biti - u iznimnim okolnostima - smješteno u zatvoreni centar, pod nadzorom Ministarstva unutarnjih poslova.

Uvjeti smještaja za djecu bez pratnje nisu se promijenili od projekta ALFACA¹. Zbog dolaska većeg broja djece bez pratnje u rujnu 2016. godine, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku odlučilo je organizirati prijem i smještaj djece bez pratnje u 12 domova socijalne skrbi diljem Hrvatske. Ta je odluka bila prihvatljiva kao hitan odgovor na krizu - privremena intervencija, ali ne kao trajno rješenje. Bilo je očigledno da će to dovesti do još veće fragmentacije sustava skrbi za djecu i skrbi za djecu bez pratnje te će smanjiti dostupnost potrebnih usluga i utjecati na pristup djece njihovim pravima.

I dalje postoji znatna fluktuacija u broju djece bez pratnje, a mnoga djeca su nestala. Prema statistikama Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku u posljednjih pet godina, oko 30 djece bez pratnje mjesečno je smješteno u navedenim institucijama. Broj djece varira zbog novih dolazaka i čestih slučajeva bijega. Razlozi zbog kojih bježe iz institucija vrlo su složeni i povezani s činjenicom da Hrvatska nije njihovo odredište, već samo jedna od zemalja na putu prema drugim zapadnoeuropskim zemljama. Pitanja koja se tiču kvalitete njihove skrbi i odgovarajućeg pristupa njihovim pravima stalno se pokreću od strane stručnjaka iz različitih organizacija civilnog društva i, u novije vrijeme, često od strane stručnjaka iz javnih institucija.

¹ U okviru projekta ALFACA, Nidos (Nizozemska) u suradnji s Minor-Ndako (Belgija), Jugendhilfe Süd-Niedersachsen (Njemačka), OPU (Češka), Danski Crveni križ i KIJA (Austrija) razvili su obuku za profesionalce koji rade s obiteljima koje se brinu o djeci bez pratnje. Cilj projekta bio je daljnji razvoj i poboljšanje smještaja djece bez pratnje u obitelji, pružanjem potrebnih alata stručnjacima i podučavanja kako koristiti te alate. Razdoblje provedbe projekta bilo je od 1. listopada 2015. do 1. travnja 2017., a projekt je sufinancirala Europska komisija.

1. STANJE OBITELJSKE SKRBI U HRVATSKOJ

1.1 Trenutni nacionalni kontekst

Doživljaj Hrvatske tranzitnom zemljom ključni je kriterij za analizu svih aspekata prijema i tretmana migrantske populacije. To se također odnosi na razinu i kvalitetu dostupnih usluga, posebno za djecu bez pratnje i odvojenu djecu.

Čini se da je percepcija djece podudarna stajalištu stručnjaka da Hrvatska nije zemlja u kojoj bi djeca bez pratnje željela živjeti. Brojni intervjui provedeni s ovom djecom u posljednje tri godine doveli su do zaključka da djeca bez pratnje smatraju Hrvatsku zemljom bez mogućnosti i odgovarajućih usluga za migrante i ne žele ovdje ostati. Prečesto i stručnjaci koji rade s djecom bez pratnje izražavaju stajalište da će djeca prije ili kasnije "pobjeći" te da je samo mali broj djece "zapeo" u Hrvatskoj. Ovakav stav predstavlja glavnu prepreku izgradnji sustava skrbi za djecu bez pratnje. To je uobičajeno stajalište, ali zanemaruje činjenicu da stotine te djece svake godine dolaze u Hrvatsku. Stoga u tom položaju "začaranog kruga" pozitivne inicijative i promjene kreću se vrlo sporom dinamikom.

Još uvijek nema jedinstvenih i preciznih kvantitativnih podataka o djeci bez pratnje, pa praćenje i uspoređivanje podataka koje prikupljaju Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku predstavlja izazov.

Činjenica da je u 2015. godini identificirano samo 29 djece bez pratnje može se činiti paradoksalnom i istodobno stalno otvara pitanje ispravnog otkrivanja i registracije djece bez pratnje. Naime, tijekom 2015. godine kroz Hrvatsku je prošlo oko 650.000 izbjeglica i migranata. Oko 30% sve migrantske populacije su bila djeca. Za većinu se smatralo da su u pratnji roditelja ili rodbine i policijske snage su im dopustile da nastave kretanje prema željenim zapadnoeuropskim destinacijama.

Prema statistici Ministarstva unutarnjih poslova, broj svih ilegalnih prelazaka granice povećao se u posljednje tri godine (2016.-2018.), a broj djece bez pratnje pokazuje uzlazni trend u tom razdoblju.

Godišnja statistička izvješća o pravima korisnika i primijenjenim pravima socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, pokazuju da je 414 djece bez pratnje smješteno u domove socijalne skrbi u 2016. i 583 u 2017. godini. Djeca bez pratnje u Hrvatsku uglavnom dolaze iz Afganistana, Pakistana, Sirije, Irana, Iraka, Alžira, Somalije i Palestine. Međutim, 2018. godine registrirano je mnogo više djece s Kosova, iz Turske, Libije i Maroka.

Iako statistika nije konzistentna, svi raspoloživi podaci ukazuju na porast prijema migranata tijekom 2016. i 2017. koji su:

- u nezakonitom prelasku granice (4 496 u 2016. i 4 808 u 2017.)
- odrasli tražitelji azila
- maloljetni tražitelji azila – djeca koja Hrvatsku smatraju sigurnom zemljom i iscrpljeni su od života u pokretu

Sljedeće brojke iz Statističkog izvješća Ministarstva unutarnjih poslova (listopad 2018.) pokazuju trendove u posljednje četiri godine u broju djece bez pratnje - tražitelja azila (Tablica 1) i broja djece kojoj je odobrena međunarodna zaštita (Tablica 2).

Tablica 1 – Djeca bez pratnje – tražitelji azila

Spol /Dob	2015	2016	2017	2018	Ukupno
M	6	163	251	45	465
0-13	3	15	23	6	47
14-15	1	47	62	12	122
16-17	2	101	166	27	293
Ž		1	10	4	15
0-13		1	4	2	7
14-15			1		1
16-17			5	2	7
Ukupni zbroj	6	164	261	49	480

Tablica 2 – Djeca kojoj je odobrena međunarodna zaštita

Vrsta zaštite	2015	2016	2017	2018	Ukupni zbroj
Azil	5	28	61	55	149
M	3	12	37	31	83
0-13	3	7	33	20	63
14-17		5	4	11	20
Ž	2	16	24	24	66
0-13	2	15	22	15	54
14-17		1	2	9	12
Supsidijarna zaštita	1	6	14	13	34
M		5	8	7	20
0-13		3	5	4	12
14-17		2	3	3	8
Ž	1	1	6	6	14
0-13	1	1	2	6	10
14-17			4		4

Tijekom 2017. godine policijski službenici zabilježili su 846 djece bez pratnje koji nezakonito ulaze ili borave u Hrvatskoj, u usporedbi s 334 evidentirana od strane socijalnih službi, navodi se u Godišnjem izvješću pravobraniteljice za djecu za 2017. godinu. Izvješće naglašava obvezu policije da informira socijalne službe o svakom postupanju prema djeci bez pratnje te da bi brojni podaci za ta dva sektora trebali biti usklađeni.

Osim toga, u posljednje dvije godine došlo je do promjena u regionalnom kontekstu s obzirom na migracijske putove, kao i na opću europsku i hrvatsku politiku vezanu uz migracije. Najvidljivija promjena je da tisuće migranata/izbjeglica boravi na području Bosne i Hercegovine, uključujući nekoliko stotina djece bez pratnje. Bosna i Hercegovina dijeli dugu granicu s Hrvatskom (1.011 km). Policija ima vrlo strog i restriktivan pristup čuvanju granice, posebno od „ilegalnih migracija“. Broj izbjeglica koje su ušle u Hrvatsku prošle godine nije se povećao, jer je pristup hrvatskom teritoriju vrlo ograničen. Međutim, nema podataka o djeci državljanima trećih zemalja koji bi opisali način na koji su ušli u Hrvatsku, što je područje od posebne važnosti.

1.2 Opća obilježja udomiteljstva

Unatoč tome što proces deinstitutionalizacije djece smještene u domovima u Hrvatskoj traje već 10 godina, sustav udomiteljstva razvija se presporo. Oko 2.200 djece živjelo je u udomiteljskim obiteljima 2014. godine, a nešto manji broj onih koji su živjeli u ustanovama. Nacionalna kampanja za povećanje broja udomiteljskih obitelji (u to vrijeme 1.531) pokrenuta je u proljeće 2014. godine. Od tada je vrlo složena politička situacija imala veliki utjecaj na kontinuitet svih aktivnosti (tri različite državne uprave između rujna 2015. godine i listopada 2016.), što se također odrazilo na demografske tokove u zemlji. Prema Eurostatu, oko 350.000 građana napustilo je Hrvatsku u posljednjih nekoliko godina. To je utjecalo na sve aspekte života i na sustav skrbi za djecu, u kombinaciji s mnogim drugim čimbenicima koji čine vrlo složenu političku i socijalnu situaciju u Hrvatskoj. U 2016. godini u udomiteljskim obiteljima živjelo je 2.342 djece, no u 2017. taj se broj smanjio na 1.946.

Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku (do listopada 2016. godine Ministarstvo socijalne politike i mladih) izradilo je Plan razvoja udomiteljstva (2016-2017), na temelju vrlo detaljne analize provedene 2015. godine. U skladu s prioritetima koje je vlada postavila u listopadu 2016. godine, sve aktivnosti za promicanje alternativne skrbi o djeci usporile su se u posljednje dvije godine.

U Hrvatskoj još uvijek nije uspostavljen sustav udomiteljstva za djecu bez pratnje. Međutim, različite pozitivne inicijative i projekti koje provode organizacije civilnog društva postupno mijenjaju poziciju donositelja odluka i stručnjaka za udomiteljstvo za djecu bez pratnje, u usporedbi sa skeptičnim ili čak negativnim stavovima koji su dominirali prije tri godine.

1.3 SWOT analiza

Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none">• Unapređena javna percepcija udomiteljstva• Pozitivne promjene u načinu razmišljanja među stručnjacima u javnim ustanovama• Obvezna procjena i usklađivanje udomiteljskih obitelji i djece• Udomiteljske obitelji uključene u osnovnu obuku i različite aktivnosti koordinacije, obrazovanja i informiranja• CNZD je pokrenuo suradnju, komunikaciju i umrežavanje udomiteljske zajednice i skrbnika za djecu bez pratnje kroz treninge i različite sastanke stručnjaka• Uspostavljena koordinacija za djecu bez pratnje (entuzijazam članova)• Kontinuirana suradnja s Forumom za kvalitetno udomiteljstvo• Nekoliko treninga i aktivnosti podizanja svijesti o potrebama djece bez pratnje• Mobilni tim za djecu bez pratnje sastavljen od stručnjaka iz Centra za nestalu i zlostavljaniu djecu (CNZD) (socijalni radnik, socijalni pedagog i kulturalni medijator) koji pružaju izravnu podršku djeci bez pratnje i profesionalcima u domovima socijalne skrbi diljem Hrvatske• Viša razina svijesti o nužnosti sudjelovanja djece (kao načelo i redovita praksa)• Pravobraniteljica za djecu kontinuirano sudjeluje i podupire aktivnosti i napore CNZD-a• Rezultat ALFACA treninga bila je spremnost Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku da uključi ALFACA model i alate u program daljnjeg razvoja hrvatskog sustava udomiteljstva.	<ul style="list-style-type: none">• Nejednako razvijeno udomiteljstvo u različitim dijelovima Hrvatske• Udomiteljstvo u različitim dijelovima Hrvatske provodi se na različite načine• Vrlo fragmentirani i razasuti resursi za prihvat i dostupnost potrebnih usluga• Velika fluktuacija u broju djece bez pratnje• Još uvijek velik nedostatak povezanosti između stručnjaka iz centara za socijalnu skrb, skrbnika i stručnjaka koji rade s djecom u prihvatnim ustanovama• Spori administrativni postupci za imenovanje i promjenu skrbnika djece• Izostanak kontinuirane suradnje između nadležnih tijela i organizacija civilnog društva s iskustvom u radu s djecom bez pratnje, koje bi pomoglo u unapređenju procesa i zaštite te skrbi za ovu skupinu djece• Daljnja održivost rezultata iz prethodnih projekata ugrožena je zbog sporog procesa ugovaranja odobrenih projekata (nedostatak sredstava)

Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Dugogodišnja tradicija udomiteljstva za djecu • Tim (psiholog i socijalni radnik) koji je odgovoran za udomiteljstvo u centrima za socijalnu skrb • Novi Protokol o postupanju s djecom bez pratnje razvijen i usvojen od strane hrvatske Vlade (rujan 2018.) • Vlada RH usvojila je novi Zakon o udomiteljstvu (prosinac 2018.) • Zakon propisuje obveznu procjenu i usklađivanje udomiteljskih obitelji i djece • Aktivna uloga pravobraniteljice za djecu u zaštiti prava djece bez pratnje, davanje preporuka nadležnim ministarstvima i poticanje brzih promjena i veće suradnje između državnih tijela i organizacija civilnog društva • Rezultat ALFACA treninga bila je spremnost Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku da uključi ALFACA model i alate u program daljnjeg razvoja hrvatskog sustava udomiteljstva. 	<ul style="list-style-type: none"> • Promjena političke atmosfere i agende na europskoj i nacionalnoj razini u vezi migracije • Doživljaj Hrvatske tranzitnom zemljom, umjesto uspostavljanja odgovarajućeg sustava skrbi za djecu bez pratnje bez obzira na njihov broj ili vrijeme provedeno u Hrvatskoj • Nedostatak strateškog, sustavnog i primjerenog pristupa poboljšanju sustava skrbi za djecu bez pratnje • Nedostatak preciznih kvantitativnih podataka o djeci bez pratnje • Nedostatak međuresorne suradnje • Nedostatak obitelji • Vrlo fragmentirani i raspršeni resursi za prihvata i dostupnost potrebnih usluga • Velika fluktuacija u broju djece bez pratnje • Usporavanje provedbe odredbi Zakona o udomiteljstvu • Još uvijek nije osigurana sustavna priprema udomiteljskih obitelji s informacijama o potrebama djece bez pratnje za smještajem u udomiteljske obitelji • Nedostatak edukacija profesionalaca i kontinuirane podrške udomiteljima • Nedostaju metode i postupci za pokretanje udomiteljstva za djecu bez pratnje • Neusklađena i nedosljedna provedba novog Protokola o postupanju s djecom bez pratnje • Spori administrativni postupci za imenovanje i promjenu skrbnika djece • Kašnjenje u izradi novog Obiteljskog zakona kojim se ugrožava daljnji razvoj skrbništva za djecu bez pratnje

1.4 Središnje točke

Stupanje na snagu novog Zakona o udomiteljstvu je bilo poticaj za intenziviranje suradnje između udomiteljske zajednice, skrbnika i stručnjaka koji rade u javnim ustanovama te organiziranje pripremnih i informativnih aktivnosti vezanih uz razvoj udomiteljstva za djecu. Osim toga, pozitivno ozračje oko razvoja udomiteljstva općenito je izvrsna osnova za kontinuirano zagovaranje prava djece bez pratnje, kao i za poboljšanu suradnju između relevantnih dionika. Također bi trebalo pomoći u promjeni percepcije Hrvatske kao tranzitne zemlje, koja je dominantan kriterij postupanja prema djeci bez pratnje.

Kontinuirano ulaganje u izgradnju kapaciteta u sustavu skrbi za djecu bez pratnje i podizanje svijesti o njihovim pravima i njihovom iznimno ranjivom položaju od najveće je važnosti. Bez obzira koliko su djeca snažna, sposobna, zrela ili uporna - potpuno su sami, nezaštićeni i izloženi različitim rizicima i traumama na putu. Stoga je pravna, profesionalna i ljudska obveza državnih vlasti, kao i svakog profesionalca, da svakom djetetu bez pratnje ponudi najkvalitetniju potporu i zaštitu. Svako dijete ima ovo pravo, bez obzira na podrijetlo, nacionalnost ili njihovu spremnost da ostanu u Hrvatskoj jedan dan ili cijeli život.

1.5 Dobre prakse u Hrvatskoj

Do 2015. godine fenomen djece bez pratnje bio je „vidljiv“ samo profesionalnoj zajednici koja je imala izravnu odgovornost i obveze u direktnom radu s njima. Međutim, migrantska kriza u 2015. osvjetlila je složenost potreba sve djece uključene u migracije, osobito djecu bez pratnje. To je privuklo pozornost mnogih stručnjaka i organizacija te naglasilo potrebu za promjenama u pristupu djeci bez pratnje koji je postojao prethodnih 20 godina. Bilo je očigledno da nadležna tijela nisu imala kapacitete za pružanje potrebnih usluga i podrške, ni odraslima ni djeci. Stoga su uključene brojne međunarodne organizacije i organizacije civilnog društva koje pružaju širok spektar usluga kako bi se prevladale prisutni nedostaci i problemi.

Od kolovoza 2016. do lipnja 2017. Centar za nestalu i zlostavljanu djecu (CNZD), u partnerstvu s organizacijom Save the Children, proveo je projekt „Djeca izbjeglice i migranti u Hrvatskoj“. Dio projekta bio je procjena potreba za izgradnju kapaciteta sustava za zaštitu djece bez pratnje, koja je provedena u siječnju i veljači 2017. godine. Glavni cilj ove aktivnosti bio je dobiti dublji uvid u iskustva i potrebe različitih dionika u sustavu skrbi za djecu izbjeglice i migrante u Hrvatskoj. Stoga je korišten kvalitativni pristup istraživanju te je provedeno terensko istraživanje, fokus grupe i intervjui s tri skupine sudionika: donositelji odluka, profesionalci i djeca bez pratnje. To je rezultiralo trima različitim, relevantnim perspektivama o potrebama djece, kao i potrebi izgradnje i unapređenja kapaciteta sustava.

Nalazi upućuju na potrebe poboljšanja u sljedećim područjima: smještaj i udomiteljstvo; skrbništvo; komunikacija na materinskom jeziku; nastava hrvatskog jezika; sudjelovanje djece u odlučivanju; povezanost s djetetovom obitelji; informacije za dijete i pristup njihovim pravima; zdravstvo i model skrbi usmjeren na trajna rješenja, integraciju i potpunu zaštitu prava djece bez pratnje. Detaljan opis

nalaza nalazi se u završnom izvješću 'Procjena potreba za izgradnju kapaciteta u sustavu zaštite djece bez pratnje', koji je dostupan na hrvatskom² i engleskom jeziku³.

Na temelju rezultata istraživanja i preporuka razvijen je opsežan program obuke. Trening je bio namijenjen praktičarima koji rade u području socijalne skrbi, unutarnjih poslova, zdravstva, obrazovanja, pravosuđa i civilnog društva (organizacije koje pružaju pomoć i zagovaranje izbjeglicama i migrantima, kao i udomiteljskim obiteljima). Program obuke uključivao je sljedeće teme:

- Procjena prethodnog iskustva i znanja o djeci bez pratnje
- Karakteristike djece bez pratnje
- Međunarodni i europski dokumenti
- Nacionalni okvir za pravnu zaštitu djece bez pratnje
- Studija slučaja - specifični rizici djece bez pratnje (ropstvo, trgovanje ljudima itd.)
- Specifične potrebe djece bez pratnje: skrbništvo - pravni okvir i praktična primjena
- Kulturalna osjetljivost i kulturalne kompetencije
- Primjeri rada s djecom bez pratnje iz prakse
- Procjena potreba djece bez pratnje
- Planiranje i programiranje rada s djecom bez pratnje: od postojećih propisa do rada u svakodnevnoj praksi.

CNZD je proveo tri dvodnevna treninga za 73 stručnjaka iz sustava socijalne skrbi, zdravstvenog sustava, policije i nevladinih udruga te osam udomitelja. Sudjelovanje udomitelja u ovom treningu bio je njihov prvi susret s informacijama o djeci bez pratnje. Izrazili su zanimanje i spremnost da pruže skrb u obitelji ovoj djeci te naglasili potrebu i važnost podrške stručnjaka. S ciljem daljnjeg informiranja i zagovaranja udomiteljstva za djecu bez pratnje, CNZD je nastavio surađivati s organizacijom Forum za kvalitetno udomiteljstvo, a u posljednje dvije godine uključio je udomitelje u različite edukativne i informativne aktivnosti.

Novi Protokol o postupanju prema djeci bez pratnje je razvijen od strane multidisciplinarne radne skupine, osnovane od strane Ministarstva unutarnjih poslova, u koju je bio uključen predstavnik CNZD. Usvojila ga je hrvatska Vlada u rujnu 2018. godine i trenutno je dostupan samo na hrvatskom jeziku. Ovaj Protokol propisuje vrlo detaljne postupke, odgovornosti, dužnosti i pravila o međuresornoj suradnji te je stoga trenutno najvažniji alat i smjernica za sve dionike uključene u kontinuiranu skrb za djecu bez pratnje. Protokolom je propisano i smještanje djece bez pratnje u udomiteljske obitelji i ustanove, što je u skladu s odredbama novog Zakona o udomiteljstvu.

U travnju 2018. godine, u sklopu partnerstva s Nidosom u projektu ALFACA II, CNZD je organizirao dvodnevni stručni sastanak u Hrvatskoj. Sastanku su prisustvovali predstavnici Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku (MDOMSP), centara za socijalnu skrb, UNICEF-a, Foruma za kvalitetno udomiteljstvo i skrbnici. Ured UNICEF-a u Hrvatskoj, zajedno s MDOMSP-om i u partnerstvu s organizacijom SIRIUS, počeo je razvijati sveobuhvatan program za poboljšanje hrvatskog sustava skrbi o djeci. To uključuje uspostavu udomiteljstva za djecu bez pratnje u Hrvatskoj. Isti dionici bili su uključeni u proces izrade novog Zakona o udomiteljstvu u prvoj polovici 2018. godine. Stoga je sastanak stručnjaka održan u pravo vrijeme i imao je snažan utjecaj na odredbe novog zakona.

Hrvatski sabor usvojio je novi Zakon o udomiteljstvu u prosincu 2018. godine. Bio je to povijesni trenutak, jer je po prvi put u zakonu predviđena mogućnost smještaja djeteta bez pratnje u udomiteljsku obitelj. Osim toga, u sklopu ovog projekta, CNZD je organizirao dvodnevni ALFACA trening za 20 sudionika, predstavnika MDOMSP-a, centara za socijalnu skrb, UNICEF-a i civilnih organizacija, kao i skrbnika. Jedan od ciljeva projekta ALFACA II je korištenje treninga za poboljšanje znanja i vještina

² http://djecabezpratnje.org/wp-content/uploads/2017/06/Zavr%C5%A1no-izvjesce_Procjena-potreba-2017.pdf

³ <http://djecabezpratnje.org/wp-content/uploads/2017/06/Final-Report-Needs-assessment.pdf>

stručnjaka koji rade s djecom bez pratnje u području udomiteljstva, stoga je organiziranje ovog tečaja također bio vrlo važan doprinos uspostavi udomiteljstva za djecu bez pratnje u Hrvatskoj.

Pored svega, važno je naglasiti aktivnu ulogu pravobraniteljice za djecu u zaštiti prava djece bez pratnje. Pravobraniteljica kontinuirano podupire i sudjeluje u aktivnostima Centra za nestalu i zlostavljano djecu, daje preporuke nadležnim ministarstvima te potiče brže promjene i veću suradnju između državnih tijela i organizacija civilnog društva.

1.6 Poteškoće u vezi s daljnjom primjenom udomiteljstva

Donošenje novog Zakona o udomiteljstvu je veliki korak naprijed u naporima da se osigura bolja skrb za djecu bez pratnje u Hrvatskoj. Ovaj Zakon pruža mogućnost uspostavljanja kvalitetnog sustava udomiteljstva za djecu bez pratnje. Osim toga, činjenica da Hrvatska još uvijek ima relativno mali broj djece bez pratnje u usporedbi s drugim zemljama u regiji, ili duž rute migranata, također može pomoći u uspostavljanju sveobuhvatnog sustava.

Međutim, osnovna poteškoća u postizanju tog cilja može biti nedostatak koherentne strategije skrbi za djecu bez pratnje u Hrvatskoj. Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku objavilo je Plan rada za 2019. na svojoj internetskoj stranici. Jedan od specifičnih ciljeva je "Poboljšanje kvalitete skrbi za djecu bez pratnje", što je vrlo obećavajuće. Ali taj cilj treba postići "sudjelovanjem (ministarstva) u pripremi i razvoju projekata vezanih za smještaj i integraciju djece bez pratnje" na zahtjev organizacija koje predlažu projekte. Plan rada se zapravo ne usredotočuje na strateški i integrirani pristup poboljšanju skrbi za djecu bez pratnje.

U skladu s Protokolom o postupanju prema djeci bez pratnje, uspostavljeno je „Međuresorno povjerenstvo za djecu bez pratnje“. Predviđeno je uključivanje državnih tijela odgovornih za socijalnu skrb, unutarne poslove, zdravstvo, obrazovanje, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, međunarodne organizacije i, po potrebi, civilne organizacije uključene u zaštitu prava djece. Sektor civilnog društva je progresivniji i fleksibilniji te ima više radnog iskustva, znanja i vrlo specifičnih resursa u usporedbi s javnim sektorom. U praksi, civilno društvo ima značajan doprinos javnom sektoru. Mogućnost ostavljena nadležnom tijelu da proizvoljno uključuje civilne organizacije utječe na slabiju i diskontinuiranu međuresornu suradnju. U praksi je zaštita djece bez pratnje bila uspješna zbog značajne uloge organizacija civilnog društva. Stoga je puno uključivanje civilnog sektora u suradnju od najvećeg interesa za daljnji razvoj i kvalitetu interdisciplinarnih pristupa, kako na nacionalnoj, tako i na transnacionalnoj razini.

Posljednje dvije godine traje izrada novog Obiteljskog zakona. Stručnjaci koji rade za i sa djecom bez pratnje trenutačnu izradu Obiteljskog zakona smatraju prilikom za bolje reguliranje sustava skrbništva za djecu općenito, a posebno za djecu bez pratnje. Prvi nacrt zakona prije dvije godine izazvao je duboku polarizaciju i sukobe na političkoj sceni - i društvu općenito. Slijedom toga, u posljednje dvije godine nije bilo naznaka o tome hoće li Ministarstvo nastaviti s izradom zakona i kada će biti usvojen. To dovodi u pitanje poboljšanje odredbi o skrbništvu za djecu i pružanje snažnije potpore udomiteljskim obiteljima od strane skrbnika.

Osim toga, jedno od najvažnijih pitanja je nejednak razvoj udomiteljstva u različitim dijelovima Hrvatske i nedostatak obitelji. Broj etničkih obitelji, kao i mogućnosti za njihovo regrutiranje i spremnost na udomiteljstvo za djecu bez pratnje, također je neistraženo područje.

Ukratko: nedostatak jasnog strateškog plana i zakonskih odredbi (skrbništvo), nedovoljna međusektorska suradnja, spor razvoj i primjena treninga i praktičnih alata/instrumenata, kao i problemi s regrutiranjem novih udomiteljskih obitelji, ključne su poteškoće u odnosu na daljnji razvoj udomiteljstva za djecu bez pratnje.

1.7 Prakse koje je potrebno razviti

Briga o djeci bez pratnje integrirana je u nacionalni sustav skrbi za djecu. Postoji širok, formalni okvir za postupanje s ovom djecom, koji se temelji na različitim propisima. Postojeći okvir osigurava smještaj u ustanovama socijalne skrbi, imenovanje skrbnika, pružanje zdravstvene skrbi, učenje hrvatskog jezika, podršku prevoditelja, postupke spajanja obitelji i komunikaciju s primarnom obitelji. Osim toga, Protokol o postupanju s djecom bez pratnje treba omogućiti nesmetanu provedbu i povezivanje svih postupaka na horizontalnoj razini (svakodnevna praksa). Unatoč svim formalnim mjerama, sustav za djecu bez pratnje je još uvijek fragmentiran, a nedostaje i odgovarajući pristup pravima i uslugama, posebno u dijelovima zemlje udaljenima od glavnog grada. Svakodnevna praksa je nedosljedna zbog činjenice da stručnjaci iz različitih sektora nisu informirani o novom Protokolu i/ili nemaju iskustva niti znanja o tome kako pravilno postupati s djecom bez pratnje. Sve to dovodi do nejednakosti i kršenja dječjih prava.

Kako bi se postigla puna integracija, kohezija, provedba i praćenje svih procesa, potrebno je razviti jasnu i transparentnu strategiju/akcijski plan za izgradnju kapaciteta za alternativnu skrb za djecu bez pratnje, s jasnom ulogom državnog tijela odgovornog za poboljšanje cijelog sustava skrbi za djecu.

Ovaj plan bi trebao sadržavati teme kao što su:

- Sustavna priprema i informiranje udomiteljske zajednice o specifičnim potrebama djece bez pratnje
- Jačanje kapaciteta stručnjaka za pružanje podrške udomiteljskim obiteljima za djecu bez pratnje
- Smjernice o procjeni potreba djece bez pratnje za profesionalce koji rade s njima
- Standardi/alati za regrutiranje, procjenu, prijem, usklađivanje i smještaj djece bez pratnje u udomiteljske obitelji
- Plan kontinuiranog obrazovanja i specijalizacije profesionalaca koji rade s djecom bez pratnje u prihvatnim ustanovama i centrima za socijalnu skrb
- Redovne radionice za poboljšanje međuresorne suradnje i učinkovite provedbe Protokola o postupanju prema bez pratnje, uključujući plan za trajna rješenja i uključivanje djece bez pratnje u zajednicu.

Na stručnom sastanku održanom u travnju 2018. u sklopu projekta ALFACA II, stručnjaci i udomitelji istaknuli su postojeće pozitivne resurse kao što je duga tradicija udomiteljstva u Hrvatskoj i poboljšana percepcija javnosti. Kao temelj za daljnje proširenje sustava smještaja u udomiteljske obitelji, predložili su:

- Jasan pravni okvir
- Uspostava standarda za obrazovanje i nadzor - resursi postoje, ali ih treba strukturirati
- Senzibilizacija medija, šire javnosti i stručnjaka; izgradnja društvene mreže udruga i sustava azila koji se bave migrantima i djecom bez pratnje
- Uspostavljanje mreže uzajamne podrške skrbnicima i udomiteljskim obiteljima
- Uspostaviti središnje mjesto za prijem i za početnu procjenu potreba i rizika djece bez pratnje
- Razmatranje drugih mogućnosti smještaja (organizirano stanovanje umjesto ustanova)

- Uspostaviti specijalizirano i profesionalno udomiteljstvo
- Regrutiranje udomitelja i promicanje udomiteljstva za djecu bez pratnje
- Uključivanje i motiviranje postojećih udomiteljskih obitelji, kao i obitelji koje već neko vrijeme žive u zemlji i njihovih etničkih zajednica
- Obrazovna i stalna podrška udomiteljima (dostupnost prevoditelja, učenje jezika i psihosocijalna podrška)
- Osigurati redovito obrazovanje, izvannastavne aktivnosti i radnu okupaciju za djecu bez pratnje

Kako bi se pridonijelo kvaliteti mjera koje se trebaju poduzeti za uspostavu udomiteljstva za djecu bez pratnje, iz perspektive civilnog društva (CNZD), planiraju se sljedeće aktivnosti:

- Nastavak umrežavanja stručnjaka kroz Koordinaciju za djecu bez pratnje, što omogućuje kontinuiranu suradnju i zagovaranje poboljšanja sustava skrbi
- Kontinuirana suradnja s Forumom za kvalitetno udomiteljstvo i poticanje udomiteljskih obitelji na sudjelovanje u Koordinaciji za djecu bez pratnje
- Uspostava neformalne hrvatske mreže posebnih skrbnika
- Organiziranje edukativnih i informativnih radionica za udomiteljske obitelji kako bi im se pružile relevantne činjenice o specifičnim potrebama i karakteristikama djece bez pratnje
- Daljnje obrazovanje kako bi se unaprijedile kulturalne kompetencije, kulturalna osjetljivost i interkulturalna komunikacija prilagođena djeci.

1.8 Sudjelovanje djece kao dio situacijske analize

Uz suglasnost skrbnika, sedmero djece bez pratnje (dječaka od 16 do 18 godina) sudjelovalo je u individualnim intervjuima i grupnoj raspravi o kvaliteti pružene skrbi u Hrvatskoj. Ove intervjuje vodili su profesionalci zaposleni u Centru za nestalu i zlostavljaju djecu. Ishod razgovora pokazuje koliko se može naučiti od djece te da bi uvijek trebali biti uključeni u rješenje u svakoj temi koja se na njih odnosi. Djeca su smatrala da se njihova osnovna prava (sigurnost, hrana i smještaj) poštuju. Međutim, istaknuli su da je vrsta skrbi potpuno neprihvatljiva, jer su smješteni u ustanovu za djecu s problemima u ponašanju i smatraju da tamo ne pripadaju. Također su izrazili nezadovoljstvo lošim sadržajem skrbi, zbog nedostatka psihosocijalne podrške, kontakta s skrbnicima (u nekim slučajevima nisu uopće upoznali svog skrbnika), nedostatka zdravstvene skrbi, komunikacijskih prepreka (prevoditelji su teško dostupni, osobito u manjim gradovima), nedostupnost obrazovanja, nedovoljna kulturalna osjetljivost i osjećaj nejednakosti između njih i djece hrvatskih državljana. Djeca opisuju svoje potrebe na jednostavan i jasan način. Oni samo žele stabilnost i normalizaciju svojih života. Većina njih je vrlo proaktivna i samo žele priliku da idu u školu, rade i žive kao i druga djeca i mladi.

2. PREPORUKE

Situacijska analiza pružila je dublji uvid u ključne potrebe u sustavu skrbi za djecu bez pratnje, te je također osnova za preporuke za daljnje poboljšanje udomiteljske skrbi u Hrvatskoj.

Budući da se preporuke odnose na drugačiju vrstu i hijerarhiju potreba i promjena koje je potrebno uskladiti, sljedeća tablica prikazuje dvije razine preporuka: nacionalnu i horizontalnu (dnevna praksa).

Nacionalna razina	<ul style="list-style-type: none">• Stvoriti jasnu strategiju (plan) za izgradnju kapaciteta za alternativnu skrb za djecu bez pratnje• Osigurati optimalno funkcioniranje Međuresornog povjerenstva za djecu bez pratnje, uspostavljenog Protokolom o postupanju prema djeci bez pratnje• Povezivanje različitih resursa i dionika (prije svega, stvaranje veze između posebnih skrbnika i udomiteljskih obitelji)• Osigurati edukaciju profesionalaca koji rade s djecom bez pratnje kako bi se pružila podrška udomiteljskim obiteljima• Uspostaviti središnje mjesto za prijem i za početnu procjenu potreba i rizika djece bez pratnje• Osigurati strukturiranije postupke informiranja i uključivanja djece u sve procese koji ih se tiču
Horizontalna razina	<ul style="list-style-type: none">• Nastaviti umrežavanje za stručnjake iz različitih sektora kroz Koordinaciju za djecu bez pratnje i druge aktivnosti• Olakšati usklađivanje procesa i aktivnosti u svakodnevnoj praksi (podrška mobilnog tima iskusnih stručnjaka, uključujući kulturalne medijatore)• Intervizija i međusobna podrška profesionalaca• Nastaviti suradnju s Forumom za kvalitetno udomiteljstvo• Uključiti udomiteljske obitelji u različite motivacijske i informativne aktivnosti vezane uz razvoj udomiteljstva za djecu bez pratnje• Daljnje poboljšanje kulturalnih kompetencija, kulturalne osjetljivosti i interkulturalne komunikacije prilagođene djeci

3. AKCIJSKI PLAN

	Ciljevi	Aktivnosti	Sudionici	Vremenski okvir
1.	Integrirati skrb za djecu bez pratnje u sustav skrbi	Zagovaranje i predlaganje izrade plana za izgradnju kapaciteta za alternativnu skrb za djecu bez pratnje, širenje preporuka iz ovog izvješća	Centar za nestalu i zlostavljaju djecu	Travanj – Srpanj 2019
2.	Podići svijest o potrebama djece bez pratnje i unaprijediti kulturalnu osjetljivost stručne i opće zajednice	<ul style="list-style-type: none"> Kampanja putem društvenih mreža Redovito ažuriranje informacija putem online platforme “djeca bez pratnje” http://djecabezpratnje.org/ 	Centar za nestalu i zlostavljaju djecu uz traženje podrške Ureda pravobraniteljice za djecu	Veljača – Rujan 2019
3.	Poboljšati suradnju između stručnjaka koji rade s djecom	Podrška djeci bez pratnje i stručnjacima od strane mobilnog tima	Centar za nestalu i zlostavljaju djecu	Veljača – Lipanj 2019
		Nastavak vođenja Koordinacije za djecu bez pratnje (KZDBP)	Centar za nestalu i zlostavljaju djecu uz podršku članova KZDBP	Kontinuirano
4.	Poboljšati povezanost i međusobnu podršku posebnih skrbnika	Zagovaranje uspostave hrvatske mreže posebnih skrbnika	Centar za nestalu i zlostavljaju djecu uz traženje podrške Ureda pravobraniteljice za djecu	Veljača – Rujan 2019
5.	Poticati i podržati uspostavu udomiteljstva za djecu bez pratnje	Izravna komunikacija i suradnja s posebnim skrbnicima, stručnjacima iz prihvatnih ustanova i članovima tima iz centara za socijalnu skrb odgovornih za udomiteljstvo	Mobilni tim Centra za nestalu i zlostavljaju djecu	Veljača – Lipanj 2019

4. PLAN ŠIRENJA INFORMACIJA

Strateško polazište Centra za nestalu i zlostavljenu djecu je doprinos promjeni postojećeg modela skrbi za djecu bez pratnje u Hrvatskoj te uspostava alternativne skrbi za djecu bez pratnje u skladu s njihovim specifičnim potrebama. Slijedom navedenog, CNZD se zalaže za sveobuhvatan, uključiv i integrativan pristup izgradnji kapaciteta različitih dijelova sustava, kao i za kontinuirano širenje relevantnih informacija i rezultata projekta.

U odnosu na trenutno stanje i situacijsku analizu provedenu u ovom projektu, CNZD je proveo niz aktivnosti usmjerenih na informiranje, uključivanje i inspiriranje različitih dionika da aktivno surađuju u procesu promjene i uspostavljanja alternativne skrbi za djecu bez pratnje.

Do sada je Centar provodio sljedeće aktivnosti, koje su komplementarne i olakšavaju postizanje ciljeva projekta:

- Aktivna uloga u izradi novog Protokola o postupanju prema djeci bez pratnje
- Aktivno sudjelovanje i doprinos javnom savjetovanju tijekom izrade Nacrta Zakona o udomiteljstvu
- Mobilni tim CNZD-a započeo je u siječnju 2019. pružanje direktne podrške djeci bez pratnje smještene u sedam ustanova socijalnu skrbi, u različitim dijelovima Hrvatske, kao i stručnjacima
- Provedba kampanje putem društvenih mreža, kao dio projekta "Njihove priče" (financijski podržanog od strane Veleposlanstva SAD-a) započeta u veljači 2019. godine.

Civilna organizacija SIRIUS razvija sveobuhvatni program obuke za stručnjake u području udomiteljstva za djecu, u partnerstvu s Ministarstvom za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku i UNICEF-om. Tretning je namijenjen stručnjacima sustava socijalnu skrbi koji rade s udomiteljskim obiteljima. Krajem ožujka 2019. godine, SIRIUS je pozvao na sudjelovanje stručnjaka CNZD-a u razvoju programa obuke. Također je predviđeno da stručnjak CNZD-a preuzme odgovornost za provedbu programa, što će omogućiti daljnje širenje svih preporuka relevantnim dionicima u Hrvatskoj.

S ciljem promicanja širenja i održivosti rezultata projekta, CNZD planira sljedeće kontinuirane aktivnosti:

- Redovito ažuriranje informacija putem online platforme "djeca bez pratnje" <http://djecabezpratnje.org/> (sve informacije o stručnom sastanku održanom u travnju 2019., ALFACA treningu i ALFACA priručniku dostupne su na ovoj web stranici)
- Redovita upotreba e-mail lista sudionika u CNZD treninzima, radionicama i konferencijama za slanje biltena o daljnjim aktivnostima, osnovnim informacijama, najnovijim vijestima i dobrim praksama
- Pokretanje istraživanja, razvoja, edukacija, poboljšanja standarda i drugih strateških i suštinskih pitanja u zaštiti i zbrinjavanju djece bez pratnje
- Pružanje izravne podrške djeci bez pratnje, udomiteljskim obiteljima i stručnjacima socijalne skrbi
- Umrežavanje i inicijative za poboljšanje kvalitete međusektorske suradnje
- Suradnja s medijima (intervjui i nastupi na lokalnim/nacionalnim TV i radio programima)

DODATAK

Alfaca trening u Hrvatskoj

Dvodnevni ALFACA trening održan je u Hrvatskoj u studenom 2018. godine. To je bio vrlo važan doprinos daljnjem širenju ALFACA modela, alata i dobrih praksi. Trening je pružio priliku da se u program za daljnji razvoj sustava udomiteljstva u Hrvatskoj ugradi verzija ALFACA modela i alata. U treningu su sudjelovali predstavnici Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, centara za socijalnu skrb, ureda UNICEF-a u Hrvatskoj, Foruma za skrb o kvaliteti te skrbnici.

Program treninga sadržavao je sljedeće teme:

- **Informacije o djeci bez pratnje:** razvoj djece bez pratnje; psihološka dobrobit; sigurnosni rizici; osnovne potrebe djece bez pratnje nakon izbjeglištva; rizični i zaštitni čimbenici za djecu bez pratnje; promicanje otpornosti djece bez pratnje
- **Komunikacija i rad u interkulturalnom okruženju:** kulturalno osjetljiva komunikacija; kulturalni kontekst djeteta bez pratnje; posebne teme povezane s kulturalnim razlikama vezano uz djecu bez pratnje; specifične teme povezane s kulturalnim razlikama u riziku od zlostavljanja djece uključujući djecu bez pratnje
- **Potreba za vođenjem:** jačanje zaštitnih čimbenika djece bez pratnje; smjernice za ponovno spajanje obitelji; samostalnost u 18. godini života; smjernice o ishodu: povratak ili integracija
- **Regrutiranje obitelji:** kako regrutirati; koje obitelji regrutirati; važne karakteristike udomiteljskih obitelji (etničke ili autohtone obitelji)
- **Procjena obitelji:** koga i kada procjenjivati; kako procjenjivati – instrumenti za procjenu; ALFACA alat za procjenu
- **Uparivanje i smještaj**
- **Instrumenti i alati:** Osiguravanje kontinuirane podrške djeci, udomiteljskim obiteljima i profesionalcima koji rade s udomiteljskim obiteljima za djecu bez pratnje; održivost sustava i standardiziranog procesa udomiteljstva za djecu bez pratnje

Sudionici treninga ocijenili su ALFACA priručnik kao izvrsno strukturiran i informativan te kao izvrsnu smjernicu za njihov budući rad na području udomiteljstva za djecu bez pratnje. Također su smatrali da je trening vrlo važan doprinos daljnjem širenju ALFACA modela, alata i dobrih praksi. To im je omogućilo priliku da u program daljnjeg razvoja hrvatskog sustava udomiteljstva ugrade verziju ALFACA modela i alata.

Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, u partnerstvu s organizacijom SIRIUS i uz potporu ureda UNICEF-a u Hrvatskoj, započelo je s razvojem sveobuhvatnog programa za unaprjeđenje udomiteljstva općenito, a posebice za poticanje udomiteljstva za djecu bez pratnje. Ovi napori su snažno podržani alatom ALFACA i novim Zakonom o udomiteljstvu. Sve to je stvorilo uvjete za pokretanje smještaja djece bez pratnje u udomiteljskim obiteljima i određivanje specifičnih aktivnosti za pružanje podrške ovoj vrsti udomiteljstva.